

Het Zondagochtend Concert

13 april 2025 - Kleine Zaal - 11.00 uur

Trio Karénine

Paloma Kouider, piano
Julien Dieudegard, viool
Louis Rodde, cello

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Pianotrio in D, op. 70 nr. 1 'Geister' (1808)
Allegro vivace e con brio
Largo assai ed espressivo
Presto

Maurice Ravel
1875-1937

Pianotrio in a (1914)
Modéré
Pantoum: Assez vif
Passacaille: Très large
Final: Animé

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open.
U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Saskia Voorbach, AVROTROS-presentator van Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

20 apr - Grote Zaal

Paasconcert met Mendelssohns 'Lobgesang'

27 apr - Grote Zaal

Beethovens *Symfonie nr. 4* en Lalo's *Celloconcert*

4 mei - Grote Zaal

Isabelle van Keulen speelt Mozart & Mendelssohns 'Italiaanse'

25 mei - Grote Zaal

Bachs *Orkestsuite nr. 3* en Händels *Water Music*

De kaartverkoop voor het seizoen 2025-2026 is van start gegaan!
Bestel op concertgebouw.nl/zondag.

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Dit concert wordt via livestream uitgezonden en is ook na het concert nog te bekijken: zie concertgebouw.nl.

Het Zondagochtend Concert wordt elke week door AVROTROS rechtstreeks uitgezonden op NPO Klassiek.

Het Franse Trio Karénine heeft een sterke band met het kleurrijke *Pianotrio* van zijn landgenoot Ravel. De uitdaging zit niet zozeer in de virtuositeit van de individuele partijen, als wel in de contrastrijke klankkleuren die de musici samen tevoorschijn moeten toveren. Naast Ravels geliefde meesterwerk klinkt Beethovens mysterieuze 'spooktrio'.

Bijnamen van klassieke composities doen het altijd goed, ook als ze niet afkomstig zijn van de componist zelf. Van de in totaal dertien pianotrio's die Ludwig van Beethoven heeft geschreven, is zijn *Pianotrio in D*, op. 70 nr. 1 'Geister' misschien wel het allerbekendst. En dat komt mede dankzij de tot de verbeelding sprekende bijnaam. Het 'spooktrio' dankt deze naam waarschijnlijk aan een uitspraak van Beethovens leerling Carl Czerny. Het dromerige, geheimzinnige tweede deel deed Czerny denken aan de verschijning van de geest in Shakespeares wereldberoemde toneelstuk *Hamlet*: 'Het karakter van het zeer langzaam uit te voeren Largo is spookachtig griezelig, als een visioen van de onderwereld.'

Spookachtig langzaam deel

De strijkers en de piano spelen in het tweede deel inderdaad een uiterst

spannend vraag- en antwoordspel waarin je met een beetje fantasie de verschijning van een spook kunt herkennen. De overige twee delen zijn heel anders van karakter. Het eerste deel is vooral heel uitbundig en explosief en na het spookachtige langzame deel komt het energieke en zonnige slotdeel als een aangename, welkome verrassing. Beethoven schreef het beroemde 'Geistertrio' samen met het *Pianotrio in Es*, op. 70 nr. 2 in het productieve jaar 1808, waarin hij onder andere ook zijn revolutionaire *Vijfde* en *Zesde symfonie* voltooide. De première, met Beethoven zelf aan de piano, vond plaats in Wenen in het huis van gravin Anna Maria von Erdödy, aan wie hij zijn twee pianotrio's opus 70 opdroeg. Beethoven huurde op dat ogenblik enkele kamers in het woonhuis van deze gravin, die een voortreffelijk pianist en een bewonderaarster van Beethoven was.

Betoverend pianotrio

Volgens de musici van het Franse Trio Karénine, dat in 2009 is opgericht en is vernoemd naar Tolstojs legendarische heldin uit de gelijknamige roman *Anna Karenina*, behoort Maurice Ravels *Pianotrio in a* uit 1914 tot de belangrijkste werken voor deze bezetting. Trio Karénine heeft een nauwe band met dit

betoverende pianotrio, dat vol zit met bijzondere en vernieuwende klankkleuren. De grootste uitdaging zit niet in de moeilijkheidsgraad van de afzonderlijke partijen, al is met name de pianopartij opvallend virtuoos, maar eerder in het realiseren van al die contrasterende timbres. Vooral in het eerste en laatste deel moeten de musici bijvoorbeeld razendsnel van rol wisselen en spelen ze alle drie afwisselend bescheiden begeleidende motiefjes, markante ritmes en lyrische melodieën. Er is niet één instrument het belangrijkste, het gaat om de klank van het geheel. Of zoals de musici van het Trio Karénine uitleggen in het cd-boekje van hun opname uit 2018: 'De instrumenten zijn hulpmiddelen die worden gebruikt om een universum te beschrijven.' Daarbij is het belangrijk om een goede balans te krijgen tussen de piano en de twee strijkers, met als grootste gevaar dat de piano de strijkers overstemt.

Verschillende petjes

Trio Karénine werkte onder anderen met Menahem Pressler aan Ravels *Pianotrio* en de musici herinneren zich de lessen van deze vermaarde pianist van het Beaux Arts Trio nog goed. 'We studeerden Ravels trio met Menahem Pressler, die zeer welsprekend sprak over

de verschillende "petjes" die dit werk van de pianist verlangt: hij of zij is tegelijk solist, begeleider en kamermusicus.'

Crisissituatie

Ravel componeerde zijn (enige) *Pianotrio* in 1914 in een tweevoudige crisissituatie: Frankrijk bereidde zich voor op jaren van oorlog (Ravel zou tijdens de Eerste Wereldoorlog vrijwillig het Franse leger dienen als vrachtwagenchauffeur!) en de componist was zelf hevig op zoek naar nieuwe compositietechnieken, wakker geschud door de opzienbarende première van Stravinsky's *Le sacre du printemps* in 1913. Ravel begon aan zijn pianotrio om het 'ouderwetse' genre te vernieuwen en om de balansproblemen tussen de piano en de strijkers te onderzoeken. Het werd een vierdelig meesterwerk waarin hij verschillende stijlen met elkaar verenigde: Baskische volksmuziek (Modéré), Maleise versvormen (Pantom), barokke elementen (Passacaille) en klassieke vormprincipes (eerste deel en Final, waarin het thema uit het eerste deel weer terugkeert). Ondanks al die verschillende genres en contrasterende thema's slaagde Ravel erin een schitterende eenheid te creëren.

Noortje Zanen